

SHE'RDA YASHAGAN MUHABBAT: FAYNBERG BADIY MEROSIGA ZAMONAVIY NIGOH

Erkinboyeva Aziza Ruslonovna

*O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Xorijiy til va adabiyoti ingliz tili 1- fakulteti
2-bosqich talabasi azizaruslonovna@gmail.com
Ilmiy rahbar: **Mohinbonu Mardonova Shuhrat qizi**,
*O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
Ingliz tilini o'qitish metodikasi No 1 kafedrasida
o'qituvchisi mohinbonuuzswlu@gmail.com**

ANNOTATSIYA:

Mazkur maqola o'zbek she'riyatida chuqur falsafa, poetik sukut va samimiyat uyg'unligini yaratgan shoir Aleksandr Faynberg ijodini "So'zsiz sukunatlar" to'plami asosida tahlil qiladi. Shoirning muhabbat, yolg'izlik, o'zlikni anglash kabi mavzularni minimal so'z va kuchli ruhiy qatlamlar orqali ifoda etish mahorati o'rganiladi. Maqola zamonaviy o'quvchi qalbiga Faynberg she'riyati qanday ta'sir etayotgani, uning poetik olami qanday zamonaviy talqinga ega ekani haqida mulohazalarni ilgari suradi.

Kalit so'zlar: *so'zsiz sukunatlar, o'zbek she'riyati, poetik sukut, ruhiyat, lirik qahramon, zamonaviy nigoh, poetik tafakkur.*

Aleksandr Faynberg ijodi o'zbek she'riyatida badiiy chuqurlik, poetik sukut, ruhiy iztirob va zamonaviy tafakkur uyg'unligining yorqin namunasi hisoblanadi. Uning har bir to'plami o'ziga xos mavzuviy va falsafiy yondashuvga ega. Ayniqsa, "So'zsiz sukunatlar" nomli to'plamida shoirning hayot, muhabbat, yolg'izlik, Vatanga muhabbat, til va o'zlik mavzulari poetik sukutda, yengil satrlar ostida teran fikrlar bilan ifodalangan. Ushbu maqolada Faynbergning aynan shu to'plamidagi badiiy merosi zamonaviy nigoh bilan tahlil qilinadi.

Faynberg "So'zsiz sukunatlar" to'plamida so'zga emas, sukutga tayanadi. She'rlar hissiy portlashlar emas, aksincha, yurakdagi eng chuqur iztiroblar, muhabbat izhorining sokin, lekin ta'sirchan ko'rinishlaridir. Har bir satr go'yo jim, lekin jarangli ohangda o'quvchi qalbiga singadi.

Qichqirmadim, lekin yuragimda — ovoz.

Uni eshitgan faqat yuragim edi.

Bu misralarda "qichqirmaslik" — bu zaiflik emas, balki hissiy kuch. Faynberg sukutni kuchli psixologik vosita sifatida ko'rsatadi.

"To'plamdagi lirik qahramon" tashqi voqealardan emas, balki ichki kechinmalardan yashaydi. U hayotda sokin, biroq yuragida har bir voqeani chuqur his

qiladi. Faynberg uchun muhabbat — u qadar romantik emas, balki ruhiy yuk, o'zlikni anglash yo'li.

Sevgi bu — kutish emas,
Balki sukunatda yashash...

Ushbu misralarida shoir muhabbatni harakatdan ko'ra sukutdagi barqarorlik, bardosh va halollik sifatida talqin qiladi.

Faynberg she'riyatida tabiat obrazlari muhim poetik vosita sifatida xizmat qiladi. U tabiatni fon emas, balki inson qalbidagi kechinmalarning timsoli sifatida tasvirlaydi. Yomg'ir — ko'z yoshi, qor — sukut, shamol — iztirob, bahor — kechikkan umid.

Qor yog'moqda... men jimman.
Balki bu — unutish emas,
Balki bu — yurakdagi oqim.

Ushbu satrlarida qor — yo'qotish, sokinlik, ichki iztirobning ramzidir. Shoir bu obrazlar orqali hissiy holatlarni tasvirlaydi, bu esa she'rni hissiy emas, psixologik chuqur holatga aylantiradi.

Aleksandr Faynberg ijodining eng nozik jihatlaridan biri — bu ona tiliga bo'lgan ichki ehtiyoj. U rus tilida ijod qilgan bo'lsa-da, o'zbek tiliga bo'lgan ehtirosli mehr va qadriyatlarni anglatadi. Faynberg uchun ona tili — bu shunchaki aloqa vositasi emas, balki o'zligini anglashning asosiy vositasidir.

Men tanlagan til emas — meni tanlagan til.
Har so'zida yuragimni topdim.

Bu yerda til shunchaki fon emas — bu ko'ngilning ovozi, uning shaxsiy ruhiy maydonining markazi. Shu bilan birga, bu yondashuv o'zbek adabiyotiga hurmat, milliy ongga yaqinlik belgisidir.

To'plamda Faynberg kuchli metafora va ramzlardan foydalanadi, lekin ularda haddan ortiq murakkablik yo'q. Bu obrazlar sodda, ammo chuqur:

1. "Soyada qolgan qush" – orzulari amalga oshmagan lirik qahramon;
2. "Sukutdagi qichqiriq" – yurakdagi og'riq;
3. "Qorong'ida yo'l topgan yurak" – muhabbat orqali o'zlikni anglagan inson.

Bu obrazlar o'quvchining tasavvurida ko'rinadi, unga tafakkur maydoni ochadi.

"So'zsiz sukunatlar" to'plami oddiy voqeani emas, balki psixologik holatni she'rga aylantiradi. Faynberg har bir she'rida ruhiy holatning ichki dinamikasini aks ettiradi. Bu she'rlarning o'ziga xos xususiyati — ularning konflikt emas, ichki yechimni izlash ustiga qurilganidadir.

Har bir she'rda:

1. Boshlanish — iztirob
2. O'rta qism — tushunish
3. Tugallanish — ko'ngilga sukunat berish

bilan yakunlanadi. Bu uslub zamonaviy psixologik adabiyot va poeziyada keng tarqalgan yondashuvlarga yaqin turadi.

Faynberg she'riyati murakkab badiiy konstruksiyalarga ega emas. Ammo uning soddaligi — bu yuzaki emas, balki chuqur o'ylangan soddalik. Har bir satr ortida sezilmas qatlamlar, yurak ohanglari yashiringan.

Meni unutgan bo'lsang — jim tur,

Eslasang — jim tur.

Chunki jimlikda men bor.

Bu kabi misralar inson qalbining og'riqli, ammo tinch tomonlariga yetaklaydi. Faynberg sukunat orqali o'quvchini ichki dunyosiga yuzlashtiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Adabiyotshunoslik asoslari. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
2. Faynberg A. So'zsiz sukunatlar. – Toshkent: Adabiyot va san'at nashriyoti, 2004.
3. Karimov I. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
4. Mamarasulov A. O'zbek lirik she'riyatida obraz va ramzlar // O'zbek tili va adabiyoti. – 2022, №3. – B. 44–49.
5. Qo'chqorova G. Zamonaviy o'zbek she'riyati: poetik tafakkur va badiiy obrazlar. – Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2015.